

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia.
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc. — Manuscrise nu se
retrimit.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dukas, Heinrich
Schalck, Rudolf Mosse, A. Oppelns
Nachfolger; Anton Oppalik, J.
Dannenberg; în Budapesta: A. V.
Goldberg, Eckstein, Bernat; în
București: Agenca Hajas, Suc-
cursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoys & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o seriă
garmond pe o coloană 6 cr. și
80 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
seriă 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LVIII.

„Gazeta” iese în săptămânii.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Lumină 8 franci.
Se primumără la toată oficială
postale din intru și din afară
și la dd. colectari.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 80 etajul
I: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 174.

Brașov, Sâmbătă, 5 (17) August.

1895.

România și tripla alianță.

Reproducem un remarcabil articol, ce-l primesc din Bucuresci „Neue Freie Presse” și care, judecând după cuprinsul său, pare a fi inspirat din cercuri competente politice. Articolul este următorul:

„Înainte cu 12 ani, când s'a serbat în Iași desvôlirea statuei lui Stefan cel mare, a luat cuvântul la banchetul festiv, între alții, și distinsul deputat Petre Grădișteanu. El a ridicat, în prezența regelui, acel toast sensationat pentru cele trei mărgăritare, ce lipsesc din corôna României (Transilvania, Banatul și Bucovina), care toast prin efectele sale directe și indirecte avea să capete o importanță istorică pentru viitorul dezvoltare a politicii esteriore a României, — o importanță, pe care vorbitorul de loc n'a intenționat-o. Căci decă până aci predicțiunea manifestată la diferite ocațiuni pentru frase de mare naționalism a fost privită numai ca o vênare de popularitate, atunci încercarea făcută de P. Grădișteanu, de a pune la probă efectul acestor frase și în prezența capului statului, a trebuit să dea privilegiu la serioase cugetări. Guvernul Brătianu-Sturdza, — fiind făcut atent din partea Germaniei în mod amical confidential, că decă se vor mai suferi asemenea jucării, se va deștepta neîncrederea Austro-Ungariei, și că aceste sunt în genere de natură a influența în mod nefavorabil pentru Româniă judecata marelor puteri, cari sunt îngrijate pentru susținerea păcii europene, — n'a esitat nici un moment de-a ține semă de acest semn bine-voitor, ce i-s'a dat.”

„Agitațiunei iredentiste, făcute cu deosebire de Români ardeleni i-s'a pus stavilă prin întrebunțarea celor mai stricte măsuri administrative, admise de constituțiune, și totodată prin călătoria lui Ión Brătianu la Gastein s'a pus temelă acelei înțelegeri asupra comuniunei

de interese a României cu tripla alianță, care a adus Româniă, cu consimțământul regelui său, în mod durabil pe partea puterilor de pace europene centrale. Cuprinsul convorbirilor, ce le-a avut în an. 1883 Ión Brătianu în Gastein cu cancelarul german, de-o parte, ér de-altă parte cu ministrul conducător al Austro-Ungariei, nu este cunoscut. Resultatul lor însă, în ce privește Româniă, s'a exprimat în cuvintele memorabile, ce le-a adresat ministrul-șefedinte Brătianu cetățenilor din Bucuresci, cari veniseră să-l salute la gara de nord: „Domnilor! vă aduc pacea!”

„Cu tôte că întâlnirea dela Gastein n'a adus nici o schimbare în raporturile amicabile ale României cu Rusia, totuși această întâlnire, precum și lucrările pentru fortificațiunea țerei, ce s'au început îndată după aceea, au atins forțe neplăcut cercurile guvernului rusesc. Deși raporturile oficiale între Rusia și Româniă se aflau în vechile văgășe, totuși ambasadorul rusesc, d-l Hitrovo, se silia și mai mult de-a trage în cercul intereselor sale pe conducătorii opoziției în contra guvernului Brătianu. Dér, cu tôte că aceștia din urmă combăteau ridicarea fortificațiilor din considerațiuni financiare și susțineau, că sunt o provocațiune a Rusiei, și cu tôte că apropierei României la politica triplei alianțe, care încă nu se pronunțase formal, îi puneau față în față postulatul unei politice a mânei libere, totuși Hitrovo s'a înșelat în speranța sa, că după guvernul Brătianu-Sturdza va urma un ministeriu mai accesibil intențiunilor Rusiei. După retragerea cabinetului Brătianu la finea lui Martie 1888... a fost chiămat la cârmă ministeriu junimist Rosetti-Carp. Junimistii însă, cu mult înainte de 1883, luaseră în programul lor alăturarea României la puterile centrale, și mai ales noul ministru de esterne P. Carp era privit ca un

bărbat de stat, care avea destulă energiă și perseveranță spre a valida acest punct al programului junimist în tôte consecențele lui. Carp a și fost acela, care în 1888 s'a pronunțat prima-ôră în cameră clar și fără încungiu.”

„Româniă, — dise el — e condamnată prin situația ei geografică de-a fi la un eventual carambol al Orientului cu Apusul civilizat teatrul decisiunilor răsboinice. În cazul acesta nu pôte fi vorbă de-o neutralitate, care se deștepte în ambele părți neîncredere, ci este din contră o datoriă de propriă conservare a statului, ca Româniă încă de pe acuma să se dea pe partea acelor state ale apusului, cari se silesc a susține pacea Europei, și cari prin această, precum și prin raporturile lor culturale cu Româniă ar oferi cele mai bune garanții pentru dezvoltarea viitoare priinciosă a țării. Orî cât de lămurită a fost această declarare, ea totuși n'a întimpinat în parlament o opozițiune remarcabilă, de ôrece se mai accentua într'ênsa, că dorința guvernului este a susține bune raporturi cu tôte statele.”

„În Aprilie 1889, ministeriu Rosetti a fost înlocuit cu cabinetul conservator Catargiu, în care a luat ministeriu de esterne Al. Lahovary...”

„De-ore-ce și acest guvern s'a declarat pentru susținerea politice esterne de pân'acum, au cređut aderenții politice de mână liberă, cari au fost reduși la o mică cêtă, precum și contrarii ministeriului în genere, că-i vor crea dificultăți, decă vor atrage atențiunea asupra contradicției între purtarea lui Al. Lahovary ca conducător al opoziției și între politica sa esteriôră ca ministru. Lahovary răspunse, că cestiunile politice esteriore apar în altă lumină ministerului care cunósce tôte detailurile decăt omului din opozițiune, care e avisat la simple presupunerî, și că pentru cazul, când mai înainte ar fi

făcut în adevăr asertiuni contra triplei alianțe, el acum trebuie să le desmintă în tôte forma.”

„Acuma dér s'au fost pronunțat pentru alăturarea la tripla alianță unii după alții bărbații responsabili dela cârmă național-liberală, junimisti și conservatori va să dică tôte grupurile de partid, capabile de guvernament. Respectivele majorități parlamentare au consimțit, așa că în privința această se putea constata o deplină înțelegere a celor trei factori ai puterii legiuitoare (corôna, guvernul și parlamentul.)

„Dér raporturile României cu tripla alianță se basau numai pe tractări ale guvernului, cari, ce-i drept, erau sancționate prin autoritatea corônei, dér căroră totuși le lipsia o basă de tractat independentă de tôte schimbările personale și de guvern. Când așa-déră, după mai multe încercări neieșite, de-a forma un cabinet curat conservator, pe la finea anului, 1891, s'au inițiat tractări cu conducătorul junimist P. Carp pentru intrarea sa în al doilea cabinet Catargiu, Carp a pretins, ca prima condițiune pentru participarea sa activă la guvern, recunóscrea principiaria a necesității unei regulări prin tractat a raporturilor României cu tripla alianță.

Decă, cu tôte primirea acestei condițiuni din partea d-lui Catargiu, au trecut mai mult de trei ani, înainte de-a se fi procedat la încheierea unui tractat internațional între Româniă și tripla alianță, cauza acestei întârzieri pôte fi numai, că lucrările pentru fortificațiunea țerei, începute curând după prima apropiere a României la tripla alianță, în 1883, numai dizele trecute s'au putut termina. Cel puțin multe semne vorbesc pentru aceea, că apărarea propriă a României în contra pericolului unei neașteptate năvăliri inimice în țeră a fost una din condițiuni, sub cari tripla alianță a garantat regatului român inviolabili-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Lirismul în balada populară română.

(Fine)

Direct se mai exprimă elementul liric în baladele noastre populare și prin unele gingașe diminutive, pe cari le formeză poetul popular din numele persoanelor din baladă, cu cari simpatizează mai mult.

Acăsta o putem vedé d. e. în balada „Codrénul” (Colecț. Alexandri). Poetul popular, ajungând la povestirea rănirii iubitului Codrén, esclamă: „Pe Codreneaș mi-l rânăia!”, dovedind plastic prin diminutivul Codreneaș marea iubire, ce o simte față de eroul Codrén, din baladă.

Tot ast-fel în balada, „Vêloan” Colecț. Teodorescu poetul popular, istorisind, că pe când Turcii căutau să prindă pe cumplitul lor dușman pe Românul Vêloan, acesta tocmai dormia dus, nesciind de grôzniul pericol, ce-l amenința, dice:

„Vêlcănaș nici nu visa,
Vêlcănaș adênc dormia”

dovedind prin această, că față cu întâmpla-

rea din baladă, nu este obiectiv, ci forțe subiectiv, simpatizând cu Vêloan. Exemple de felul acesta se află o mulțime în baladele noastre populare?

Se mai manifesteză elementul liric direct în balada populară română și prin aceea, că poetul popular, în vîna sa subiectivitate, adresază vre-unei persoane, cu oare simpatizează, séu pe care o urêșce, câte-o apostrofare, care isbucnesce chiar din internul său sufletesc, agitat de cele ce se petrec, și oare absolut de loc nu stă în legătură cu acțiunea din baladă.

Așa d. e. în balada „Iordachi a Lupului” (Colecț. Alexandri) poetul popular, amintind de Grecul, trimis anume de domniă, ca să prindă pe Iordachi, plin de ură îl apostrofază în următorul mod surprinzător de subiectiv:

„Èt'un Grec, unul Zoilă,
Om de vrajbă și de silă,
Un trimis dela Domniă,
Negre dizele se 'i fă!”

Din contră, același poet se adresază cătră eroul Iordachi cu următoarele cuvinte duiose și simpatice:

„Iordachele te ferește,
Cursă rea și se gătește!
Cei ce vin oălări la tine,
Nu vin ca să se închine,
Ci vin, cu poruncă domnescă
Și cu gânduri dușmănescă!”

Tot ast-fel în balada „Codrénul” poetul popular, vorbind despre arnăutul, care răni în sfîrșit pe voinicul Codrén, dice înfuriat:

„Èr Leonti Arnăutul,
Înghîți-l ar pământul,
Încercă o șuşanea,
Pe Codreneaș mi-l rânăia.”

Èr mai încolo, vorbind de mult urgisita poteră, care prinsese pe Codrén, esclamă:

„Și potera mi-l prindea,
Lega-s'ar mórtea de ea!”

Prin atribute, pe cari poetul popular le alătură ca „epitete ornante” acelei persoane din baladă, pe care mai mult o iubesc séu urêșce, încă se exprimă direct elementul liric în baladele noastre populare.

Acăsta o putem vedé forțe limpede d. e. tot în balada „Codrén”, despre care poetul popular, descriindu-și eroica luptă cu potera, esclamă dureros:

„Dér Codrénul tot slăbia,
Pe genunchi bietul cădea!”
De-asemenea și în balada „Marcu și Turcu” (Colecț. M. Pompiliu) între altele se dice:

„Și bea Marcu sêracu
Și cu Turcu păgănu”

arătându-se prin această, că poetul popular cu Marcu simpatizează forțe mult, compătîmindu-l, ér pe Turc il urêșce grozav, batjocorîndu-l.

Tot direct se arată elementul liric în balada populară română și prin aceea, că poetul popular adauge pe lângă persoana, cu care simpatizează, câte-un pronume posesiv, dovedindu-și și în acest mod subiectivitatea sa. În balada „Mihu Copilul” (Colecț. Alexandri) se dice d. e. despre Mihu:

„Merge tot mereu
Voinicelul meu,
Din frunze pocnind” etc.

În sfîrșit elementul liric se mai manifesteză în balada populară română și prin unele exclamări, pe cari însu-și poetul popular le rostesc și cari nu stau în nici o legătură cu acțiunea din baladă, ci din contră, într'un mod surprinzător de lămurit,

tatea teritoriului său și a intereselor sale de stat“.

Terminând, „Neue Fr. Presse“ prezintă lucrul ca sigur, că acum România a încheiat un tratat cu tripla alianță și vră să înfățișeze această ca ceva de sine înțeles, ca o urmare a politicii inaugurate la 1883, la care au conlucrat toate trei partidele, ce au fost și sunt la cârmă. Iși mai exprimă speranța, că opiniunea publică a României n'are, deci, nici o cauză de-a fi cu neîncredere față cu acest tratat, al cărui cuprins de ocamdată rămâne secret. Știrea despre el nici n'ar fi făcut atâta senzație în România, ca în streinătate.

Suntem curioși să vedem, dacă opiniunea publică din România într'adevăr se va împăca așa de ușor cu un tratat, ca cel despre care e vorba, când ar exista în adevăr?

Voci despre congresul naționalităților.

Diarul german „Presse“ publică din incidentul congresului naționalităților un articol, în care se află cel puțin unele părți, care se deosebesc de atacurile brutale ale presei budapestane corupte și a soției sale din Viena. Cu toate că și „Presse“ susține încă multe prejudeci vechi, totuși nu intră în concertul sâlbaticelor „Neue Fr. Presse“ și „Pest. Lloyd“.

„Presse“ dice, că cea mai mare parte din programul de acțiune comună conține pretențiuni nerealisabile. „Dăr totuși trebuie să mărturisim cu oarecare mulțămire“ continuă numitul diar, „că congresul naționalităților și-a exprimat în mod sincer lealitatea s'a față cu Majestatea Sa, și că cel d'întăia punct al programului vorbește despre „păstarea integrității țărilor de sub coroana sfântului Ștefan.“ Aceasta este o basă leală și sănătoasă pentru acțiunea viitoare, și acum le va veni mai greu Maghiarilor șovinisti, de-a timbra pe fiă-care Slovac cu numirea de „panslavist“, pe fiă-care Român cu numirea de „dacoromân“, deoa aceasta cu o ocaziune său alta va da curs mai liber simțământului său național.“

„Presse“ caracterizese arondarea comitatelor după limite de limbă, ca pe o fantasterie arhaistică, și apoi încheie astfel: „Cestiunea naționalităților deci în realitate există în Ungaria și nu poate fi nădușită cu atât mai puțin rezolvată. Șovinistii pot dice ori-ce cifrele și datele însă vorbește mult mai lămurit, decât ca politicieni esperți să-și închidă ochii înaintea lor.“

Diarul morav „Moravská Orliče“ scrie un articol foarte favorabil despre Congres,

în care dice între altele: „Precum națiunea maghiară a purtat o luptă justificată în contra germanismului, cu tot atâta îndreptățire se aștepta dela dânsa, că se va călăuzi de principiile exprimate de poetul nostru Kollar: „Numai acela este vrednic de libertate, care știe să respecte libertatea altuia“. Se aștepta dela Maghiari, că nu vor călca în picioare dreptul egal al fraților lor, al celor-lalte popore. Inse opini publică maghiară a lucrat așa, încât în loc de dragoste frățescă și de egală îndreptățire, ea a făcut în Ungaria pentru naționalitățile nemaghiare numai juguri caudine de solăvie și umilire; er acțiunea de apărare a națiunilor nemaghiare este îndreptată numai contra acestei procedări, și nici decum în contra drepturilor juste ale națiunii maghiare“.

„Vaterland“ (diar clerical din Viena) scrie între altele: „Congresul naționalităților a trecut, nu însă și acțiunea, care se va lega de el. E deci lucru ridicol a vorbi de pe acum de „fiasco“, precum o face această cu mare zel pressa ovrească din Budapesta... Naționalitățile cer un ministru al lor. Aceasta nici decum nu-i de ris. Nu are Galiția ministrul său cu totă unitatea imperiului? Inse acestea sunt visuri. Ungaria ar fi consolidată, dacă s'ar observa strict și onest legea de naționalitate (?). Dacă s'ar face această, atunci întreg programul ar fi mai fără prospecte, ca astăzi, când ai cel puțin prospectul să aduci la reson pe șovinistii, cari întortochiază legile după plac. În această zace însășmătatea și eventualul folos al adunării, care ea însăși este un succes“...

„Pesti Napló“ (foie eminentă jidovă) scrie următoarele: „Gratulăm lui Ferdinand Zichy pentru acest surprinzător succes... Sunt așadără la un loc aceia, cari urșe liberalismul maghiar, cu aceia, cari urșe ființa statului maghiar. Vasile Mangra cade pe sinul lui Ferdinand Zichy, Emil Gavrilă apasă o sărutare frățescă pe obrazii lui Filip Steiner (episcop catolic); er Ugron Gábor pôte să se aștepte, că Paul Mudron îi va oăde în brațe c'un suris dulce. Da, revoluția naționalităților de adă a declarat, că intră în hucăgul partidei populare. Intră, și ar fi nebună, dacă n'ar intra“...

„Nemzet“ scrie de asemenea un articol de talia celui din „Pesti Napló“, în care dice între altele: „Nu putem totuși trece la ordinea zilei, fără de a nu arăta asupra deosebitei înrudiri spirituale, ce se află între „programul comun de acțiune“ și între reacțiunea clericală a partidei populare acum în nascere... Cu reacțiunea această ascunsă sub atâtea măști ne-am luptat noi și până acum, și ne vom lupta și de aici înainte“...

CRONICA POLITICĂ.

— 4 (16) August.

Diarul german „Vossische Zeitung“ primesce dela un corespondent bucureșean împărtășiri interesante asupra întrevederii dela Ischl și asupra raportului Rusiei față cu tripla alianță. „Însămătatea convențiunilor încheiate între România și tripla alianță“ dice corespondentul „este a-se căuta în faptul, că relațiunile de până acum între regat și tripla alianță, au primit o cheazășă convențională pentru existența lor viitoare, neaternătoare de schimbul guvernelor, său al domnitorilor. Nu este vorba despre o intrare formală a României în tripla alianță, ci numai de-o statorire convențională a condițiunilor, sub cari România pôte conta la apărarea și sprijinul triplei alianțe, în cazul unui atac dușmănos asupra teritoriului său, său asupra intereselor sale de stat“.

Foia oficială publică mai multe numiri de canonic în diecacia croată. Înainte cu cât-va timp și acum din nou accentuează diarul german „Kölnische Zeitung“, că din cauza acestor numiri s'a nascut divergențe serioșe între Banul Croației și guvernul ungar. Foile guvernamentale, în frunte cu

„Pest. Lld.“, caută să refrângă în tot chipul aceste aserțiuni ale lui „Köln. Zeit.“, însă nu le prea succede, și astfel se pôte prevedea, că între Khuen Hédervary și între Banffy, esistând un conflict ascuns, în curând el pôte să iasă în mod cu mult mai acut la lumină.

La cestiunea alianței ruso-franceze.

Numai de curând publică diarul frances „Figaro“ un articol, care fu reprodus aprôpe de întreaga pressă europenă, și care conținea, cum se credea, date foarte de mare însemnătate relativ la alianța ruso-franceză. Acum diarul german „Münchener Allgemeine Zeitung“ primesce dela corespondentul său din Paris o scrisore, în care acesta face multe corecturi în comunicatul lui „Figaro“. În acea scrisore se dice între altele următoarele:

O „alianță“ scrisă și subsemnată de o parte de Țarul, er de altă parte de președintele republicii franceze, care alianță să lege acțiunea „politică“ a Franciei și Rusiei în ore-care privință său în ore-care direcțiune: o astfel de alianță nu există. Esistă însăș convențiunilor militare pentru eventualități, adeoa în cazul unui mare rășboiu europen, său dacă Germania ar păși deodată contra Rusiei și Franciei; astfel de convențiunilor există de ani de zile și pe cale diplomatică se statorose chiar și planuri comune de rășboiu.

Sunt apoi două lucruri în cari Francesii se încred foarte mult, și adeoa: unul, că Rusia va privi întotdeauna în atacarea Franciei din partea Germaniei o violare a intereselor rusesci; er al doilea, politicienii francesi vęd în persoana imperătesei-văduve rusesci o patrônă atotputernică, care într'un moment decisiv ar fi gata să le ajute Francesilor, ca aceștia să deslege cestiunea alsato-lotaringică, în legătură cu cestiunea nord-schleswigă respective danesă, în înțeles favorabil pentru Franca.

Convențiunea militară pentru eventualitate, încheiată în 1891 și care și astăzi sigur există, la timpul său nu s'a subsemnat de cătră Obrutscheff și Miribel, ci de cătră Obrutscheff și Boisdeffre de o parte, er de altă parte de Wannowski și Freycinet, miniștri de resbel de pe atunci. Asupra convențiunilor diplomatice său politice dintre Rusia și Franca însăș n'a avut convențiunea militară dela 1891 nici o influință.

Ruși și Bulgari.

Despre raporturile mai nouă dintre Ruși și Bulgari, dau o viuă iconă telegramele ce le reproducem aici:

Sofia, 14 August.

„Agenția Balcanică“ spune, că Mitropolitul Tirnoviei, Clement, a cerut audiență pentru sine și pentru membrii deputațiunii, în scris, imediat după intrarea principelui în Bulgaria.

Mitropolitul fu primit ieri și a stat singur în audiență o jumătate de oră, după care a introdus și pe ceilalți membri ai deputațiunii la principe. Ferdinand a esprimat deputațiunii mulțămită atât în numele său cât și în numele poporului pentru că deputațiunea și-a îndeplinit misiunea cu atâta prudență și tactică în Rusia. Răspundend, Mitropolitul a dis, că: ei și-au făcut datorința de Bulgari iubitori de patrie și de supuși credincioși și că acest lucru este de a se mulțămii inițiativei principelui. Dacă această deputațiune va fi urmată de succes, acest succes este a-se atribui, încrederei ce principele, guvernul și poporul a pus într'ensă și erăși bună voinței Țarului Nicolau al II, precum și iubirii națiunii rusesci.

Sofia, 14 August.

Raportorul lui „Fremdenblatt“ spune clar condițiunile aduse din Rusia de Clemente pentru principele și totodată și despre sfaturile, ce i-a dat în decursul audienței.

Clemente s'a reintors din Rusia cu convingerea, că recunoșcerea din partea Rusiei este posibilă. Condițiunile pe lângă cari

ar fi Rusia gata să recunoșcă pe principe, s'ar reduce la un singur cuvânt, anume, că Ferdinand trebuie să fiă Bulgar. Acest cuvânt însăș cuprinde în sine o seriă de pretențiuni, dintre cari cea dintăiu este restituirea constituțiunii din Tirnova. Aceasta va să dice, că dacă nu Ferdinand, atunci cel puțin printul Boris să fiă ortodox. Pretenșiunea a doua este, ca principele să țină strâns la constituțiune; el pôte să se considere, ca domnitor neresponsabil și inviolabil, care cu toate acestea să nu facă politică autocrată, și care să-și conformeze mersul politicei interne și esterne cu dorințele poporului. Sub această se înțelege deplină libertate în alegerile reprezentanților populari, precum și crearea guvernelor parlamentare. Condițiunea a treia ar fi: cererea unui reprezentant rus la curtea din Sofia, și în modul acesta restabilirea bunelor relații între Rusia și Bulgaria.

Metropolitul Clement este firm convins, că Rusia nu se va mesteca nici mai târziu în afacerile interne ale Bulgariei sub nici un pretext. Rusofili de aici însăș sunt de părere, ca politica esternă a Bulgariei să mērgă mână în mână cu politica esternă a Rusiei, căoi după cum cred ei, idea unei Bulgarii-mari, conform păcii dela San. Stefano, numai așa se pôte închipui. Această Bulgariă-mare ar cuprinde în sine Macedonia, Adrianopolul, Tulcea, Nișul și Alexinaș-ul. Prin ducerea la îndeplinire a acestor lucruri principele va deveni Bulgar, și rusofili insistă a crede, că principele va și face aceste lucruri.

Petersburg 14 August.

„Journal de St. Petersburg“ aduce următoarea declarație: „După-ce pressa streină încă nu a încetat de a-se ocupa cu comunicatul presupus al guvernului rus, referitor la afacerile bulgare, comunicat apărut în foile din Viena în formă de depeșă, declarăm, că: guvernul rusesc nu a dat nici un fel de comunicat de atare cuprins.“

London, 14 August.

Corespondentul lui „Daily Telegraph“ din Sofia spune din isvor sigur, că semnele de bună-voință, pe cari le-a arătat Rusia față de Bulgaria, se vor desvli în curând. Ori că va veni la Sofia un agent diplomatic rus, ori că principele va fi recuocut în mod oficios.

La tot cazul în politica Bulgariei se pregătesc lucruri mari. Prim-articolul din „Fremdenblatt“ este interpretat în sensul, că Ferdinand este înșciințat prin Austria despre o apropiată recunoșcere a lui din partea Rusiei.

SCRIRILE DILEI.

4 (16) August.

Părintele Lucaciu din nou condamnat.

Știm, că prima-ora în procesul intentat părintelui Lucaciu „pentru calumniă“ de cătră fisolgăbirul Schmidt, dânsul a fost condamnat la 6 luni închisore ordinară. Acusatul apelând contra sentinței acesteia aduse de tribunalul din Sătmăr, și aducend, ca motiv temeinic, că i-s'a interdiș folosirea limbii române și astfel nu s'a putut apăra, tabla (courtea de apel) din Dobrișin a anulat sentința și a ordonat a doua pertractare. Știm mai departe, că la această a doua pertractare părintele Lucaciu a fost achitat de tribunal. Procurorul însăș a apelat la tabla din Dobrișin, care acum de curând a condamnat pe părintele Lucaciu la 6 luni temniță ordinară. Foile unguresci spun, că părintele Lucaciu fiind dus înaintea tribunalului din Seghedin, ca să i-se citoseă sentința, a declarat, că va apela contra ei la Curia regesă (courtea de cassatiă).

— 0 —

Scandal fără părechii. Din Panciova i-se scrie „Dreptății“: Protopretorul Jablonski din Panciova, despre care se scrie prin fiuicele guvernamentale, că e foarte înțelept și drept, înainte de congres, cu două zile, a chiămat la sine mai pe toți primarii și notarii său ajutorii acestora din comunele ceterii său. Ce le va fi spus, nu știm, dăr locuitorii sërbi, români și slovaci din aceste comune încă n'optea au fost citați la câte-un scriitorăș, să subscrie o de-

ne dovedese strinsa subiectivitate a poetului popular în baladele nōstre.

Așa d. e. în frumoșă baladă „Inelul și Năframa“ (Colecț. Alexandri), poetul popular, adenc impresionat de jalnică sorte a celor doi amanți, isbucnesce la sfirșitul baladei în următoarea exclamațiune de mânia:

„Tună Dōmne și trăsnesce,
Tună n cine despărțesce
Dulcea dragoste înfocată
De-un fecior și de o fată!“

Er exemple de felul acesta, precum și de felul tuturor manifestărilor lirice espușe mai înainte, se află negrăit de multe în bogata nōstră literatură populară.

Cred, că prin acest mic și modest studiu mi-a succedat a arăta că în balada nōstră populară elementul liric se exprimă într'un mod variat, distinct, atrăgător și neîntrecut. Er acest fapt este și el o puternică dovadă despre aceea, că Românul acolo e poet mai măestru, mai genial, unde vorba este despre cele mai intime sentimente ale sale, unde deci pôte fi cu drept cuvânt subiectiv.

Brașov, Iulie 1895.

Dornic.

clarațiune pentru cumpărarea dreptului de regalii. Unor omeni li-s'a spus, că craiul românesc nu-i îndestulit cu țera ce are, ci vré să ia și pe a noastră, altora li-s'a pus, că merge o deputațiune la Pesta, să se roge pentru popor, altora li-s'a spus, că cutare vré să fiă notar și îi trebuie iscălituri și a. m. Prin astfel de apucături amăgitoare au înduplecat pe unii țărani să le subscrie o imputernicire, respective declarațiune, că se află fericiți în această țară și că protestează contra congresului naționalităților. Proveduți cu această scrisoare, nisce lingăi slabi de ânger de prin comune au fost trimiși la Budapesta, cu scop de a zădărnici ținerea congresului. Țăranii, cari au iscălit, aușend ce conține scrisoarea iscălită de ei prin amăgire, au început a protesta cu larmă și au scris declarațiuni, prin cari cer hotărît ținerea congresului și protestează contra apucăturilor mârșave, prin cari putericiu au abusat de numele și încrederea lor.

—o—

Esamenul notarilor. Ministrul ung. de interne a adresat tuturor autorităților administrative următorul ordin în cauza *esamenului notarilor* comunali: Ca întregire la instrucțiunea dată de ministrul de interne în 5 Noemvre 1894 sub nr. 58.285 (fôia 1777. R. T.) prin această statorosec, că începând cu 1 Octomvre a. c. vor servi ca întregire la esamenul notarial și articuli de lege XXXI. din 1894 despre dreptul matrimonial; art. XXXII. din 1894 despre religiunea copiilor și art. XXXIII din 1894 despre conducerea matriculelor de stat, precum și toate îndrumările date și ce se vor da referitor la acești articuli vor forma obiectul esamenului notarial; mai departe, că dela amintitul termin (1 Octomvre) inspectorul matricular va trebui să asiste în comisiunea esaminătoare a candidaților de notari în toate acele comitate, peste cari i-se estinde dreptul de inspecțiune.

—o—

Circulara lui Schlauch. Foile unguresci aduc scirea, că pastorală cardinalului episcop Schlauch este deja sub presă și că are să iasă în curând. Mai spun, că ea, ce-i drept, nu-i ca a lui Samassa, deja publicată, dăr nici nu-i chiar tocmai în spiritul ostil, în care Schlauch s'a fost pronunțat cu ocaziunea conferenței episcoposci. Cardinalul, spun foile maghiare, a știut face deosebire între lupta susținută contra unor proiecte, și între ținuta ce trebuie să o observe față de o lege sancționată prin Majestatea Sa. Pastorală incolo este un elaborat științific și constă din mai multe părți. Partea primă se ocupă cu reformele mai mult numai în general; celelalte părți ale circularii se ocupă mai în detalii cu agendele, pe cari vor avé să le observe preoții diecesei catolice Oradane față cu nouele legi.

—o—

Aniversarea a 65 a nașterii Majestății Sale Francisc Iosif va fi în 18 August. Bánffy va da în calitate de ministru-șefedinte un prând de gală, invitările sunt deja împărțite.

—o—

Purtătorii de matricule, după cum spun toile unguresci, sunt numiți din partea ministrului unguresco de interne și omeni de aceea, cari nu vor puté ocupa în curând acest post. Așa este numit, de exemplu, un Kovács Dezső, care va fi reținut dela ocuparea la timp a noului său post prin simplul fapt, că — este mort! Mai norocos a fost ministrul în alegerea lui Ivanovits Isidor, căci acesta, deși nu-și va puté ocupa postul său tocmai la 1 Octomvre, amésurat poroncei ministeriale, dăr cel puțin este *scusabil* prin faptul, că — se află în temniță, de unde e împiedecat a ocupa la timp onorificul post, cu care ministrul l'a distins.

—o—

Din Odessa se depeșeză, că acolo s'au făcut multe dețineri socialiste. În una din nopțile trecute au fost arestați 70 de indiviți. Peste tot au fost deținute 700 persoane. Restauraterul Medvedev, în ale cărui localități își țineau socialiștii adunările, s'a spândurat. Cei deținuți sunt în cea mai

mare parte muncitori și studenți, se află însă între ei și câte-va femei și 4 marinari. În oraș domnesce mare agitațiă.

—o—

O catastrofă la Kiel. O telegramă din Kiel aduce vestea, că în portul de acolo staționa vaporul „Germania“. Lucrătorii de pe el voiau să iasă la uscat după terminarea lucrărilor, d'odată însă s'a rupt podul cu dâștii cădând mai mulți de-o sută de inși în apă sub aparatele cele grele de fier ale podului. S'au scos mai mult de 10 cadavre și mulți răniți.

—o—

Iumormentarea unui diar. Un diar din Berlin a fost silit să apună din lipsa de abonenti. Proprietarul lui a cugetat să-i deé onorea ultimă în modul următor: El a cumpărat un cosciug frumos, în care băgând ultimul număr al diarului a scris totodată pe cosciug: „Aici repausază 13,000 de taleri“.

—o—

Musică la promenadă. Din incidentul aniversării de nașterii Majestății Sale va cânta muzica orașenescă la promenadă Duminecă în 18 o. la 11 ore a. m., și nu Lunia. Tot muzica orașenescă va da Duminecă seara un concert în otelul „central Nr 1“.

—o—

O încercare de omor în teatru. Din Constantinopol se scrie: În noptea de 3 August n. c. se desfășură în teatrul portului Scutari, care zace pe partea asiatică a Bosforului, o scenă senzațională, care provocă între spectatori o mare panică. Pe la 2 ore din nopte, pe când reprezentațiunea se sfârșise și publicul începuse a se despărta, de-odată se aușiră fără de veste două focuri de revolver, cari urmară repede unul după altul. În curând eșila ivelă, că doi dintre privitori cu numele Alexan Effendi Manpré și Edib Bey, erau greu răniți de glonțe de revolver. Alexan Effendi e un armean, care mai înainte a fost preot (turcesc) și de câți va ani încôce e polițist secret turcesc. Se crede, că vorba este de un atentat politic, care a fost săvârșit din partea arménă. Edib Bey, un funcționar al oficiului vamal dela Galata, care în momentul atentatului se afla în apropierea lui Alexan Effendi, se pare, că numai din întâmplare a fost lovit de glonț. Starea amândurora, mai ales a celui din urmă, însuffă îngrijiri. Atentatorul scăpă și deși se făcură imediat număröse areștări, totuși nu i-s'a dat încă de urmă.

Coresp. „Gaz. Trans.“

Șermaș (lângă Giurgeu), Iulie 1895.

Onorată Redacțiune! În 21 Iulie n. c. se arangiasc o petrecere de vară în Șermaș, în favorul școlii și bisericei. Nu știu din ce motive, petrecerea a fost destul de slab cercetată. De nu era convocată tot pe aceeași zi ședința senatului școlastic protopopesco, petrecerea de sigur, că n'ar fi reușit de loc.

Dintre membrii acestui senat, încă absentară foarte mulți, deși convocarea conșinea un program bogat și foarte interesant, care pretindea discuții serioșe, fiind puse la ordinea zilei mai ales cestiuni școlastice de mare importanță. E bătător la ochi, că au lipsit tot cam de aceea cari, când e vorba de tocană papricată și traiu bun, sunt cei mai activi și mai zeloși.

Ședința a decurs în ordine esemplară, presidată de d-l protop. al Giurgeului Artemiu Codarcea. Decisiunile ședinței nu vi-le pot comunica de-oamdată, nefiind membru, de-o parte, ér de alta, în urma unor împrejurări neprevădute, am putut asculta numai ultimul punct al programului. Se ținea adecă *prelegerea practică din stupărit*, care a fost de tot interesantă și instructivă, predată fiind cu multă obiectivitate și bunăvoință de cătră eminentul student *Eliă Câmpeanu*, parochul Varvizului, care precum în ale preoției, așa și în toate ramurile economice pôte fi model preoților noștri din Giurgeu și jur. O, cât de mult ar puté progresa și România din acest ținut, isolat de marea lume românescă, dacă

am avé și noi măcar câți-va conducători bravi și deocă s'ar astruca în negura uitării indiferentismul și egoismul, care predominază în partea cea mai mare inteligența noastră!...

Ca încheiere mai adaug și visita neașteptată, ce o făcu solgăbirău Giurgeului parochului din Șermaș, Dr. Iacob Radu. A venit adecă d-l fisolgăbirău, ca să se convingă personal, deocă nu cumva cei ce au luat parte la ședință și la petrecere ar fi periculoși pentru „idee de stat maghiar“. După ce însă se convinsese, că între cei de față nu se află omeni periculoși, se despărta, lăsând în urma sa 2 gendarmi, cari totă noptea petrecură în odăile laterale ale școlii, ba pe timpul paușei au avut nerușinarea de a intra în sala de dans, unde stătură cu mânil pe baionete aprôpe 2 ore, apoi dispărură.

Observ, că de vre-o 3 ani încôce abia a fost petrecere românescă, la care se nu fi luat parte și oșpeți neinvitați, vréu să dăic haiduci unguresci; de așa ceva eram siguri și acum, dăr ca însu-și „Măria Sa“ solgăbirău să ne „onoreze“ cu preșența, nu ni-am adus aminte. Se vede, că se apropie mileniul...

Sălagiu, August 1895.

Petrecerea de vară, împreunată cu concert, arangiată de tinerimea română din Sălagiu și Chior la 11 August n. c. în Șimleul Silvaniei, a reușit splendid.

Mai înainte de toate voi spune ceva despre concert, care a întrunit atâtea puteri musicale din ai noștri, încât ar fi putut sta față în ori-care oraș, care figurază ca centru cultural al unei provincii. *Sântă di de libertate, Serenada, Marșul cântăreților* au fost executate cu o precisiune surprindătoare din partea corului tinerimei, dirigeat de d-l Vasile Oros, așa că publicul ascultător a rămas uimit de frumșeța acestor cântări.

În „Dina Bună“, cântată de d-l Vasile Oros, acompaniat pe pian de d-ra Cornelia Maniu, d-l Oros a dovedit, că posedă un ton curat, tenor puternic, având și școlă; de-asemena d-ra Cornelia Maniu a dovedit o deosebită dexteritate în manua-re pianului, „Viorica“ a fost cântată solo de d-na Victoria Carșai, care cu tonul său plăcut, curat și sunător, ca și argintul, ni-a cucerit inimile. — Declamațiunea de d-ra Elena Mico și declamațiunea comică predată de d-l A. Bogdan au fost executate corect, cu simțul și mimica recerută, cum a pretins spiritul pieselor declamate.

Culmea producțiunei a atins-o însă d-na Laura Borbola, care a fost ca și un fenomen înainte publicului nostru în arta manua-rei pianului. Technica sa admirabilă a învins greutățile cu o ușurință surprindătoare, așa că între Românele noastre eu n'am aușit una asemenea. Internul cântării ne-a surprins când am aușit pledarea plastică cooperând fantasia dimpreună cu memoria deosebită (pentru că toate piesele le-a executat fără întrebuițarea notelor). În piesa „Concert etude“ a lui Rubinstein, stăcatele sigure, curate, unde se pretind lovituri de oțel și nuansurile diverse la trecerile cu mâna stângă, era interpretat foarte fidel nemuritorul autor. În „Jocul ținelor“ (de Haiman) era-i fermecat, improvisând prin tonurile cristal curate icona cum esisără ținele din pescere, resfățându-se nevinovate în jocul lor, mai cătră fine plesnind apa, jocul lor a dispărut pe incetul în pianissimo. În această piesă a învins cu cea mai mare ușurătate, greutățile, ce culminau în prestissimo. „Caprice și fantasie“, de Mendelssohn, cu acordurile disonante, a dat o frumșeță, ce te făcea să fii sclavul simțirilor. *Fantasie română* (de Vilmers), executată cu o specială melancoliă, ce caracterisază piesele române în genere, era o cunună de margele prestate din tonurile cristal curate. *Doinele din Transilvania, Ungaria și Bănăt* își străbăteau până la inimă, fiind tot atâtea giuvaere în programă. Publicul, atât cel priercepător de artă, cât și cel laic, adus în estas, a dat plăcerii sale expresiune prin aplause frenetice cerând repetiția pieselor, la cari cereri amabila artistă a satis-

făcut, surprindând publicul tot cu alte doine românesce din părțile locuite de Români.

Inchiâm cu aceea, că în persôna d-nei Laura Borbola, ni-a dat provedința o artistă, care fiind deja în pragul virtuosității sale, suntem în drept de-a spera în scurt timp, că se va bucura de un renume frumos, deore-ce, pe cât știu, d-sa voiesce a-și desvolta mai departe arta în conservatoriile de musică din Viena, cum și din Germania. Credem, că cei chiamați vor grăbi a-i da sprijinul material, încât ar pofti d-sa, căci ar fi mare pierdere de-a nu sprijini asemenea talente.

După concert a urmat jocul, cu „Ardeleana“, „Sërba“, „Romana“ și „Bătuta“; deore-ce s'a început la 11 ore, a durat până la 6 ore dimineța în cea mai mare veselie. La jocurile de colônă erau cam 120 pãrechii.

Sincer.

Sciri telegrafice.

Bruxella, 16 August. (Scire oficiôsă ungurescă). Conte *Apponyi* s'a pronunțat față cu reprezentanții preșei răspundând la manifestul lui Urechia. El a declarat, că Ungaria nici nu va discuta pretensiunile Românilor, pe câtă vreme aceștia apelază la ajutorul străinătății. Agitatorii Români nu nisuesc, decât simplamente la ruperea Transilvaniei de Ungaria. *Conducătorii de partid români condamnați nu sunt martiri, ci trădători de patriă.* Numai parlamentul maghiar este locul potrivit, unde să se aducă gravaminele Românilor. Ungaria niciodată nu va suferi, ca să se înființeze un stat român între marginile țerei corônei sfântului Ștefan.

Sofia 16 August. Aniversarea suirei pe tron a principelui *Ferdinand de Coburg* se sërăbătorește în mod strălucit pretutindenî.

Viena, 16 August. După o scire telegrafică sosită din Sofia, o mare mulțime de locuitori s'au dus la *mormântul lui Stambulow* cu mare alai. Massele fanatisate au rupt crucea de pe mormânt în bucăți și au sferticat cununile, ce erau depuse pe el. După aceea, au voit să deschidă grôpa spre a scôte cadavrul. Intr'aceea sosind poliția a împrăștiat în cimiter mulțimea.

DIVERSE.

Încă o reformă. Lucru de sine înțeles, că și aici avem de-a face cu America, țera nostimadelor. Spiritul practic american și-a implântat ciocul și în trebile gin-gașe ale inimei. Americanii nu se prea unesc cu cugetul, că și timpul pierdut ar aduce câte-odată ore-care profit. A face curte la o damă însămnă a pierde timp, pe care Americanii au creșut să-l pună între anumite margini. Astfel părinții „Jan-kee“-i au fixat un termin de 6 luni, după care curțisanul trebuie să se declare, deocă face curtea cu intențiuni serioșe, ori — la cas contrar — să i-se dea drumul. De sigur, coconițele nu se vor prea opune acestei legi, măcar-că e atât de riguroșă.

Țără pestriță India răsăritenă este cea mai pestriță țără în privința confesiunilor. Aprôpe trei din patru părți a locuitorilor (208 milioane) sunt de credința brahmană; 57 milioane [20%] sunt mohamedani; 7 milioane budhiști. Credința brahmană se împarte însă în mai multe confesiuni. Mai sunt 10 mil. de credința lui Zoroastru și 17 mii Jidani. Numărul creștinilor este cam 2,285.000, dintre cari sunt catolici cam jumătate. Numai 168.000 sunt Europeni de nascere (dintre creștini) ceilalți sunt indigeni, său de sânge mestecat. De-altminte-rea, deocă e vorba de țără pestriță, n'avem lipsă de-a ne duce până la India, căci cam aceleași raporturi le găsim și în monarhia noastră.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Table with exchange rates for various commodities and currencies in Vienna, dated August 15, 1895.

Cursul pietei Brasov.

Table with market prices for various goods in Brasov, dated August 16, 1895.

Anunțuri (insertiuni și reclame)

Text regarding advertising rates and terms for the newspaper.

AVIS!

Notice regarding subscription rates and terms for the newspaper.

Advertisement for Casa de bancă JACOB L. ADLER, Brașov, detailing services like Giro-Conto, Cumpără și vinde monede, etc.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1895.

Main railway schedule table with columns for train types, times, and destinations. Includes sections for Budapesta-Predeal, Ghirish-Turda, Copșa-mică-Sibiu-Avrig-Făgăraș, Simeria-Hunedora, Brasov-Zercesti, Mures-Ludoș-Bistrița, Arad-Timisora, Careii-mari-Zelau, and Sighisoara-Odorheiu-suceava.

Nota: Orelle însemnate în stânga stațiilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre înseamnă orelle de noapte.